

อุปสรรคในการประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับการก่อสร้างทางหลวง

อุปสรรคในการประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับการก่อสร้างทางหลวง

อุปสรรคที่เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ เกี่ยวกับการก่อสร้างทางหลวง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการก่อสร้างทางหลวงสูงขึ้น ทำให้ผู้รับเหมากลัวการเสี่ยงต่ออุปสรรคเหล่านี้จึงได้บวกเพิ่มค่าใช้จ่ายไว้ในราคาที่ยื่นประกวดราคา ทำให้ต้นทุนการก่อสร้างทางหลวงสูงโดยใช่เหตุ การตัดอุปสรรคเหล่านี้ออกไปได้มากเท่าใดจะทำให้ต้นทุนการก่อสร้างทางหลวงลดลงได้มากเท่านั้น เพราะผู้รับเหมาสามารถที่จะทำงานในสภาพที่มีความเสี่ยงน้อยลง จึงไม่จำเป็นต้องคิดราคาเผื่อไว้ในการเสนอราคาจ้างเหมา อุปสรรคที่เกิดขึ้นได้แก่

การจัดการเครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่

งานจ้างเหมาก่อสร้างทางเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ มีงานประเภทใหญ่ 2 ประเภทคือ

- ก. งานบูรณะลาดยาง
- ข. งานก่อสร้าง ซึ่งมีอายุของสัญญาระหว่าง 2 ปี ถึง 2½ ปี

สำหรับงานบูรณะลาดยางนั้น เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ จำเป็นต้องใช้มีจำนวนและชนิดแตกต่างกันไปได้มากที่สุดแต่สภาพของงาน แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จำนวนเครื่องจักรและอุปกรณ์และอะไหล่ที่จำเป็นต้องใช้ในงานมีจำนวนเมื่อคิด เทียบส่วนกับจำนวนเครื่องจักรและอุปกรณ์และอะไหล่ของงานก่อสร้างแล้วมีจำนวนน้อยกว่ากันมาก ในกิจการบางแห่ง อาจไม่ต้องเพิ่มเครื่องจักรสำหรับงานบูรณะลาดยาง เพราะเครื่องมือเครื่องจักรมีอยู่ครบถ้วนเพียงพอแล้ว แต่ในงานก่อสร้าง จำเป็นจะต้องมีการจัดหา เครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่เพิ่มเติมไม่มากนักน้อย ฉะนั้นผู้เขียนจึงจะ ขอล่าวถึงการจัดหาและอุปสรรคในการจัดหาเครื่องจักรอุปกรณ์ และอะไหล่ในงานก่อสร้าง

กิจการจะจัดทำรายละเอียดแสดงจำนวนเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งสิ้นที่จำเป็นใช้ในโครงการงานหนึ่ง และโดยทั่วไปกิจการจะจัดซื้อเครื่องจักรใหม่มาใช้เป็นจำนวนประมาณหนึ่งในสามของจำนวนที่ต้องการใช้ทั้งหมด ส่วนจำนวนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ที่เหลืออีกประมาณสองในสามส่วนจะเป็นเครื่องจักรเก่าที่ใช้ปฏิบัติงานสร้างทางตามสัญญาอื่น ๆ ที่เสร็จไปแล้ว และได้มีการจัดการซ่อมแซม (Rebuilt) เครื่องจักรและอุปกรณ์เหล่านั้นให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีพอสมควร ซึ่งตามสถิติเท่าที่กิจการต่าง ๆ รวบรวมจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เครื่องจักรและอุปกรณ์เหล่านี้จะทำงานได้ผลเฉลี่ยประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ เมื่อคิดเทียบกับผลของเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ แต่ในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานซึ่งได้แก่ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่าอะไหล่กับความสิ้นเปลืองน้ำมันหล่อลื่นและน้ำมันเชื้อเพลิงในขณะปฏิบัติงาน ค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ รวมแล้วเมื่อคิดเปรียบเทียบกับเครื่องจักรใหม่จะสูงกว่าประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์

ในการลงทุนจัดหาและซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์ตามวิธีที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อคิดรวมราคาของบรรดาเครื่องจักรทั้งเก่าและใหม่ทั้งหมดตามสภาพแล้ว จะได้มูลค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 60 เปอร์เซ็นต์ของราคาค่างานตามสัญญา ฉะนั้น เมื่อนำราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์นี้ไปคิดค่าเสื่อมราคา (Depreciations) โดยคิดอายุใช้งานโดยเฉลี่ย 5 ปี จะมีอัตราค่าเสื่อมราคาปีละ 20 เปอร์เซ็นต์ (ใช้อัตราการคิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง)

ดังนั้นค่าใช้จ่ายสำหรับรายการค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการดำเนินงานรับจ้างเหมาก่อสร้างทางซึ่งมีอายุสัญญา 2 ปี จะเท่ากับ 40 เปอร์เซ็นต์ของราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมดที่ใช้ในงานนั้น ซึ่งเมื่อนำไปคิดเทียบกับราคาค่างานตามสัญญาจะเท่ากับ $\frac{60 \times 40}{100} = 24\%$ แต่หากว่างานตามสัญญามีระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน จะได้เท่ากับ $\frac{60 \times 50}{100} = 30\%$

สำหรับค่าใช้จ่ายในการซื้ออะไหล่เพื่อซ่อมแซมบรรดาเครื่องจักรตลอดระยะเวลาปฏิบัติงานนั้น มีอัตราที่แตกต่างกันแต่ละงานไปได้อย่างมากตามสภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ วิธีการและการดูแลระวังรักษา ประสิทธิภาพในการซ่อมเครื่องจักรต่าง ๆ ในการใช้งานตามลักษณะของภูมิประเทศว่าจะเป็นที่ราบลุ่ม ดินเป็นดินเหนียว หรือดินปนทราย ฯลฯ แต่โดยทั่วไปแล้วจะอยู่ในระหว่าง 10 - 15 เปอร์เซ็นต์ ของราคาค่างานทั้งหมด

ค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์	อยู่ระหว่าง 24 ถึง 30 เปอร์เซ็นต์
ค่าใช้จ่ายในการซื้ออะไหล่	อยู่ระหว่าง 10 ถึง 15 เปอร์เซ็นต์
รวมค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเสื่อมราคาและค่าอะไหล่	อยู่ระหว่าง 34 ถึง 45 เปอร์เซ็นต์

ค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเสื่อมราคาและค่าอะไหล่ในอัตราระหว่าง 34 ถึง 45 เปอร์เซ็นต์ นับว่าเป็นรายการค่าใช้จ่ายที่มีความสำคัญอย่างมากที่สุดรายการหนึ่งในการรับเหมาก่อสร้างทาง ฉะนั้นหากมีเหตุการณ์ใดซึ่งทำให้ราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์ตลอดจนอะไหล่มีราคาสูงขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็วดังเช่น กรณีที่น้ำมันดิบขึ้นราคากว่า 3 เท่าตัว เมื่อปี พ.ศ.2516 อันเป็นผลทำให้ราคาเครื่องจักรและอะไหล่สูงขึ้นเกือบเท่าตัว หรือบางอย่างขึ้นถึง 200 เปอร์เซ็นต์ (ดูตารางที่ 2 และตารางที่ 3) จะทำให้เกิดผลเสียหายแก่บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างทางได้อย่างมากมายจนอาจถึงขาดทุนค่าเงินการต่อไปไม่ได้ ทำให้งานที่รับเป็นคู่สัญญากับทางราชการเสียหายไม่เสร็จตามกำหนดเวลาหรือผู้รับเหมาไม่ยอมทำงานต่อ

ตามทฤษฎี ผู้รับเหมาจะต้องรับผิดชอบจัดซื้อเครื่องจักรอะไหล่ ที่ตนต้องการใช้ในงานนั้น ให้พร้อมหรือไม่เช่นนั้น ก็ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทที่ขายเครื่องจักรและอุปกรณ์ และอะไหล่ไว้ล่วงหน้า แต่ในทางปฏิบัติตามสภาพที่แท้จริง ผู้รับเหมาไม่อาจกระทำได้ตามที่กล่าวข้างต้น เพราะ

ก. เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอที่จะนำไปจัดหาเครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่ และหากจำเป็นต้องซื้อเครื่องจักรจะต้องไปกู้ยืมเงินมา ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน สูงมาก ซึ่งเมื่อนำมาคิดไว้ในราคาต้นทุนซึ่งจะต้องยื่นประกวดราคาแล้ว จะไม่มีโอกาสได้งาน เพราะ ว่าจะราคาที่ยื่นประกวดราคาจะสูงกว่าราคาของบริษัทอื่น หรือถ้าประกวดราคาได้ราคาจะสูงกว่าราคากลางของทางราชการมากอันจะเป็นผลให้การประกวดราคาต้องยกเลิกไปในที่สุด

ข. บริษัทที่ขายเครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่ ไม่ยอมทำสัญญาผูกพันราคาล่วงหน้า ราคาที่เสนอขายสินค้าจะขึ้นขึ้นราคานี้เพียง 15 วัน หรือ 30 วัน ทั้งนี้เพราะเครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่ ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะสั่งซื้อจากต่างประเทศ และบรรดาบริษัทผู้ผลิตในต่างประเทศล้วนแล้วแต่ยึดหลักการว่าราคาของเขาเปลี่ยนแปลงได้ทุกขณะโดยไม่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้า

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบราคาเครื่องจักรรถแคตเตอร์พิลลาร์

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2515-2521 (ถึงเดือนมีนาคม 2521) (บาท)

ประเภทรถ		2515	2516	2517	2518	มี.ค2521
แทรกเตอร์	D4D	410,000	520,000	690,000	760,000	930,000
			(+26.8%)	(68.3%)	(+85.4%)	(+126.8%)
"	D7	1,120,000	1,230,000	1,850,000	1,990,000	2,450,000
			(+9.8%)	(+65.2%)	(+77.7%)	(+118.7%)
"	D8	1,550,000	1,760,000	2,650,000	2,820,000	3,550,000
			(+13.5%)	(+71%)	(+81.9%)	(+129%)
รถเกี่ยยดิน	12F	855,000	930,000	1,410,000	1,620,000	1,950,000
			(+8.8%)	(+64.9%)	(+89.5%)	(+128.1%)

แหล่งที่มา ราคาในปี 2515-2518 จากบริษัทอินเตอร์เนชั่นแนลเอนยีเนียร์ริง จำกัด
 ราคาในปี 2521 (มีนาคม) จากบริษัทเมโทรแมชินเนอรี จำกัด

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบอะไหล่ของรถแคตเตอร์พิลลาร์

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2515-2521 (ถึงเดือนมีนาคม 2521) (บาท)

ชื่ออะไหล่	Part No.	2515	2516	2517	2518	มี.ค2521
Cone	4B9373	400	400	902.12	969.52	1,105.45
				(+125.5%)	(+142%)	(+176.4%)
Plunger	9H5796	650	809.45	1,110.95	1,194	1,353.85
			(+24%)	(+70%)	(+83%)	(+108.3%)
สายพาน	7M4706	548.35	588.58	632.20	885.49	1,047.04
			(+7.3%)	(+15.3%)	(+61.5%)	(+90.9%)
ครัช	2D8669	435.7	435.7	435.7	883.5	1,433.61
					(+102%)	(+229.0%)

แหล่งที่มา บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนลเอนยีเนียร์ริง จำกัด

ฉะนั้นจากเหตุผลดังกล่าว 2 ข้อข้างต้น บรรดาผู้รับเหมาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องทยอยซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์และอะไหล่เท่าที่จะสามารถทำได้ และเมื่อถึงเวลาอันจำเป็นเท่านั้น และถ้าหากเกิดเหตุการณ์อย่างฉับพลันเกินกว่าที่คาดคิดไว้ ทำให้ราคาของเครื่องจักร อุปกรณ์ และอะไหล่มีราคาสูงขึ้นไปอย่างมากจนผู้รับเหมาบางรายไม่สามารถแก้ปัญหาได้ต้องเลิกการก่อสร้างที่ผูกพันกับทางราชการไว้ ทำให้เกิดความเสียหายแก่การก่อสร้างทางและแผนงานของทางราชการได้ เมื่อเครื่องจักรและอะไหล่มีราคาสูงขึ้น รัฐไม่ได้ชดเชยราคาเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นจากวันประกวดราคาให้แก่ผู้รับเหมา ๆ ไม่อาจแบกภาระในการซื้อเครื่องจักรที่มีราคาสูงได้ อาจละทิ้งงานหรือทำงานล่าช้าเนื่องจากขาดเครื่องจักรในการทำงาน

การเบิกเงินค่างานติดขัดล่าช้า

โดยปกติกรมทางหลวงจะคิดผลงานของผู้รับเหมาที่ทำได้ในแต่ละเดือน โดยตัดงานที่ทำได้ทุกวันที 25 ของทุกเดือน เพื่อให้ผู้รับเหมาส่งงานส่วนที่ทำได้เสร็จแล้วจะได้นำเงินมาใช้จ่ายหมุนเวียนในกิจการต่อไปได้ แต่ในการเบิกเงินค่างานแต่ละงวดจะต้องมีวิธีการขั้นตอนหลายขั้นตอนกว่าที่ผู้รับเหมาจะได้รับเงินค่างวดงานแต่ละครั้ง และบางครั้งการเบิกเงินค่างานก็ติดขัดและล่าช้า สาเหตุที่ทำให้การเบิกเงินค่างานติดขัดและล่าช้ามีดังนี้คือ

1. การกำหนดเงินค่างวดงาน ส่วนใหญ่ผู้ว่าจ้างเป็นผู้กำหนดตามความเห็นและความพอใจของผู้ว่าจ้าง งานบางอย่างบางประเภทผู้ว่าจ้างกำหนดค่างวดงานไว้คาบเกี่ยวกันมากและมักจ่ายเงินในงวดแรก ๆ น้อย เก็บไว้จ่ายงวดหลัง ๆ มาก ทำให้ผู้รับเหมาต้องเสียค่าใช้จ่ายลงทุนไปก่อนแต่ไม่ได้รับผลตอบแทน เช่น งานหินคลุก ผู้รับเหมาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสะสมหินคลุกไว้ล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือน เป็นต้น

2. การตรวจสอบทดลองคุณภาพของผลงาน งานทุกขั้นตอนของถนนที่สร้างเสร็จแล้วแต่ละชั้นจะต้องมีการตรวจสอบทดลองคุณภาพเมื่อได้ผลทดลองคุณภาพถูกต้องแล้ว ผู้รับเหมาจึงจะส่งงานได้ ซึ่งกว่าผลการทดลองจะออกมาเป็นทางการ ก็อาจเสียเวลาล่วงเลยไปอีกหลายวัน ผู้รับเหมาไม่สามารถส่งงานงวดนั้นได้ทัน เช่น งานเทคอนกรีตทำคอนกรีตปากท่อ อายุการคงที่ของคน

กรติดกินเวลา 28 วัน เป็นต้น

3. การตรวจรับผลงาน ตามระเบียบของกรมทางหลวงและของงานราชการทั่ว ๆ ไปจะต้องมีการอย่างน้อย 3 ท่านร่วมกันตรวจรับผลงาน ในบางครั้งกรรมการบางท่านติดราชการก็ต้องเลื่อนการตรวจรับงานออกไป

4. เอกสารการเบิกจ่ายที่บกพร่องหรือผิดพลาด เมื่อเอกสารการเบิกจ่ายเงิน (Payment) ได้ถูกส่งมายังกองเจ้าสังกัดโครงการเพื่อตรวจสอบและเซ็นอนุมัติผ่านเพื่อเบิกเงิน อาจถูกตรวจพบความผิดพลาดได้ ซึ่งเป็นความผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่สู้มีความสำคัญเท่าใดนัก และอาจแก้ไขหรือพิจารณาดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ที่กองเจ้าสังกัดโครงการ เพื่อจะได้ไม่เป็นการเสียเวลา เช่น การพิมพ์ตัวหนังสือผิด หรือการปิดทศนิยมน้อยไป เป็นต้น เพื่อปฏิบัติตามระเบียบราชการเอกสารการเบิกจ่ายจะต้องถูกส่งกลับไปทำการแก้ไขใหม่ยังหน่วยงานโครงการ และต้องให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเซ็นชื่อกำกับส่วนที่แก้ไข ซึ่งทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางนำเอกสารดังกล่าวกลับไปแก้ไข และบางครั้งเมื่อนำกลับไปทำการแก้ไข ปรากฏว่าประธานหรือกรรมการในคณะกรรมการตรวจการจ้างติดราชการอื่น ก็ต้องรอหรือต้องติดตามไปหาเพื่อให้เซ็นชื่อกำกับให้ครบทุกคนตามระเบียบของทางราชการ

5. การตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายหรือเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการจะต้องมีการตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเงินหลายฝ่าย บางครั้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทำการตรวจสอบลาป่วย ติดราชการ เอกสารต่าง ๆ ที่ต้องตรวจสอบก็ต้องล่าช้าออกไปหรือบางครั้งเอกสารประกอบ เช่น ผลของการทดลองไม้ครบถ้วน ก็ต้องรอเพื่อนำผลการทดลองมาให้ครบถ้วน

6. งบประมาณการเบิกจ่าย งานทางหลวงผูกพันกับงบประมาณแผ่นดิน การเบิกจ่ายจะต้องมีการตั้งงบเป็นงวด ๆ และบางครั้งมีโครงการบางโครงการที่เป็นงบผูกพันข้ามปี และผู้รับเหมาส่งงานมากกว่างบรายปีของทางกรมที่มีอยู่ ทางราชการจะจ่ายให้เฉพาะตามงบรายปีที่มีอยู่ ส่วนที่เหลือก็ต้องรอจนกว่าจะได้งบประมาณใหม่มา

7. กรรมวิธีในการเบิกจ่าย เอกสารการเบิกจ่ายจะต้องผ่านการตรวจสอบหลายฝ่าย นายช่างวิศวกร ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน แต่ละขั้นตอนเกิดความล่าช้าเนื่องจากวิธีปฏิบัติงานตามระเบียบของทางราชการ และบางครั้งเกิดจากความไม่เอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เอกสารเบิกจ่ายล่าช้า และมีผลต่อการเงินของผู้รับเหมา

การจัดการมลพิษที่ดินในเขตทางหรือบริเวณก่อสร้าง

ความล่าช้าในการก่อสร้างสาเหตุหนึ่งมักจะเกิดจากเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตทางหรือบริเวณก่อสร้าง และมักเป็นกรณีที่ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้รับเหมา การดำเนินการก่อสร้างก็ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเพราะต้องดำเนินการเป็นส่วน ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน ต้องโยกย้ายเครื่องมือบ่อย ๆ เสียทั้งแรงงาน เวลา และน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น การจัดการมลพิษที่ดินในเขตทางหรือบริเวณก่อสร้างตามแบบกรมทางจะต้องขุดร่องน้ำ ผู้รับเหมาอาจจะนำดินที่ได้จากการขุดร่องน้ำมาใช้ประโยชน์เป็นคันทาง แต่เมื่อการจัดการมลพิษไม่เสร็จ ผู้รับเหมาไม่สามารถขุดร่องน้ำบริเวณนั้นได้ ต้องไปหาวัสดุที่อื่นมาถมทำคันทาง และเมื่อกรรมสิทธิ์ตกลงได้เรียบร้อยสามารถทำงานได้ก็ต้องขุดขนดินนำไปทิ้งที่อื่น ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย หรือการสร้างสะพานคอนกรีต เสริมเหล็ก ผู้ว่าจ้างมีสิทธิอยู่ส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งยังจัดการมลพิษตกลงกันไม่ได้ ผู้รับเหมาทำงานส่วนหนึ่งไปแล้วและต้องค้างชะงักไว้ แต่งวดงานได้กำหนดรวมถึงส่วนที่จัดการมลพิษทำให้เบิกจ่ายไม่ได้ ต้องรองนกว่าการจัดการมลพิษจะเสร็จสิ้นถึงจะเริ่มทำงานส่วนที่ติดขัดได้ ซึ่งบางครั้งก็ใกล้หมดสัญญา หรือหมดสัญญาไปแล้ว กรมทางหลวงก็หักเงินค่าปรับไว้ก่อน ทั้งที่ไม่ได้เป็นความผิดของผู้รับเหมา และจะคืนเงินค่าปรับให้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติตามระเบียบของทางราชการให้ต่ออายุสัญญาได้

การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากรายการและแบบแปลนประกอบสัญญา

ในกรณีที่ต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการและแบบประกอบสัญญา การเพิ่มงานและตัวจ่ายงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติตามระเบียบของทางราชการก่อน จึงจะขอเบิกจ่ายเงินได้ แต่ในบางครั้ง ผู้รับเหมาจำเป็นต้องทำงานตามที่คู่สัญญาตกลงเห็นชอบกันไปก่อน แต่การเบิกจ่ายยังจ่ายไม่ได้ทันที นอกจากนี้กรมทางหลวงยังต้องให้ธนาคารผู้ค้ำประกันผู้รับเหมา

ยินยอมให้แก้ไขแบบแปลนทั้งที่ผู้รับเหมาก็มีวงเงินค่าประกันสัญญากับกรมทางหลวงอยู่แล้ว

การหักเงินประกันผลงาน 10 เปอร์เซ็นต์

กรมทางหลวงกำหนดไว้ว่างานก่อสร้างทางหลวงจะต้องหักเงินประกันผลงานไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ทุกครั้งที่มีการส่งงวดงาน และเงินประกันผลงานนี้กรมทางหลวงจะคืนให้เมื่อมีหนังสือค่าประกันมาวางเป็นหลักประกันแทน ดังนั้นการหักเงินประกันผลงานไว้ทำให้เงินค่างานต้องถูกหักไว้ส่วนหนึ่ง และกว่าจะได้รับคืนก็ช้าออกไปอีก เพราะกรรมวิธีเบิกจ่าย

การต่ออายุสัญญา การหักเงินและคืนเงินค่าปรับ

ในกรณีทำงานสร้างทางมีอุปสรรค เนื่องจากมีปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ การเพิ่มงาน ภัยธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งกรมทางหลวงทราบเรื่องที่อยู่แล้ว แต่กรรมวิธีการต่ออายุสัญญาว่าจ้าง ในบางครั้งต้องใช้เวลาเป็นแรมปีหลังจากหมดอายุสัญญาแล้ว และกรมทางหลวงจะต้องหักเงินค่าปรับไว้ก่อนตามระเบียบของทางราชการ เมื่อได้อนุมัติให้ต่อสัญญาได้จึงจะคืนเงินค่าปรับให้แก่ผู้รับเหมา

แหล่งเงินทุนและ เงินทุนหมุนเวียน

แหล่งเงินทุนและ เงินทุนหมุนเวียนของผู้รับเหมาได้จาก

1. การรวมทุนจากหุ้นส่วนและการขายหุ้น ทุนดำเนินการได้จากหุ้นส่วนผู้เริ่มก่อการและได้จากการขายหุ้นซึ่งกิจการของผู้รับเหมาไทยส่วนใหญ่อยู่ในรูปกิจการอุตสาหกรรมครอบครัว (Family Firm) การที่จะขายหุ้นให้แก่มหาชนกระทำได้ยากเพราะเป็นกิจการที่เสี่ยงมาก รายรับที่ได้รับเป็นจำนวนตายตัว แต่รายจ่ายที่จ่ายไม่แน่นอน แม้รัฐบาลจะได้ช่วยเหลือโดยมีการพิจารณานำเอาสัญญาแบบปรับราคาได้มาใช้ ถ้าหากว่ามีการเพิ่มหรือลดของราคาวัสดุก่อสร้าง แต่ไม่ได้นำเอาสัญญาแบบปรับราคามาใช้ในทุกรณี เช่น ในกรณีที่เครื่องจักรมีราคาสูงขึ้น ทางรัฐบาลก็ไม่ได้ชดเชยให้ ผู้รับเหมาจะต้องจ่ายเงินเพิ่ม เป็นต้น

2. การกู้ยืม การกู้ยืมนี้จะต้องมีการเสียดำจ่ายพิเศษ (Commission) ให้แก่นายหน้า หรือผู้ให้กู้ แบ่งการกู้ยืมเป็น 2 ประเภทคือ

ก. แหล่งเงินกู้จากธนาคาร การกู้ยืมประเภทนี้จะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืม และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จำนวนเงินที่กู้ยืมไม่เป็นจำนวนมากเพราะจะต้องหาหลักทรัพย์เกินกว่า 3 เท่าของจำนวนเงินที่จะขอกู้ให้เป็นการจำนองไว้และหลักทรัพย์ที่มีอยู่ก็ขึ้นอยู่กับความพอใจของฝ่ายธนาคารเป็นส่วนใหญ่ และอีกประการหนึ่ง ธนาคารยังเป็นผู้ค้ำประกันในการทำงานให้แก่ผู้รับเหมาฉะนั้นจึงทำให้วงเงินกู้ยืมลดน้อยลง อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระหว่าง 9.25 - 15 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้แล้วแต่เครดิตของผู้กู้ยืม โดยปกติการกู้ยืมทำในรูปของการเบิกเงินเกินบัญชี คือคิดอัตราดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่ได้ใช้ไปในแต่ละวัน

ข. แหล่งเงินกู้เอกชน การกู้ยืมเงินแบบนี้อาศัยความเชื่อถือ (Credit) ที่มีต่อกัน เป็นการกู้แบบระยะสั้นอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเป็นการสมยอมกันระหว่าง ผู้กู้และผู้ให้กู้ เพราะการกู้แบบนี้ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน บางครั้งเขียนเป็นเช็คหรือสัญญายืมเงินให้ไว้เท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวงเงินที่จะใช้เงินทุนหมุนเวียนอยู่ในขอบเขตที่จำกัด เนื่องจากการค้ำประกันโดยธนาคารจะต้องมีหลักทรัพย์ที่เพียงพอและพอใจของฝ่ายธนาคาร และยังต้องมีบุคคลค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อการหมุนเวียนของกระแสเงินสด (Cash Flow) ในการเบิกเงินดำเนินงานเกิดมีปัญหาคือติดขัดล่าช้า เงินทุนที่จะใช้ในงานโครงการต่าง ๆ ไม่เพียงพอมีผลทำให้งานชะงักหรือล่าช้าออกไป

สิ่งที่ทำให้การเงินหมุนเวียนของกิจการขัดข้องเกิดจาก

- ก. การเบิกเงินดำเนินงานติดขัดและล่าช้า
- ข. การจัดการมลพิษที่ดินในเขตทางหรือบริเวณก่อสร้าง
- ค. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากรายการและแบบประกอบสัญญา
- ง. การหักเงินประกันผลงาน 10 เปอร์เซ็นต์
- จ. การต่ออายุสัญญา การหักเงินและคืนเงินค่าปรับ

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนที่ทำให้การเงินหมุนเวียนของกิจการขัดข้องผู้รับเหมา

ก็จะต้องพยายามหาเงินมาใช้จ่ายในกิจการโดยอาจจะกู้ยืมจากธนาคารหรือเอกชน โดยยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงแทน และบางครั้ง เป็นเหตุให้เงินลงทุนในการก่อสร้างต้องเพิ่มสูงจากที่ควรจะเป็น โดยปกติ บางครั้งถ้ามีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นเป็นเวลานาน เกร็ดคิดของผู้รับเหมามีอยู่ในวงจำกัดและฝ่ายธนาคารหรือผู้ให้กู้ยืม เอกชนไม่ยอมรับข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น ผู้รับเหมาก็ไม่สามารถที่จะหาทุนเพิ่มเพื่อเร่งรัดงานให้เสร็จไปในเวลารวดเร็ว ทำให้งานล่าช้าออกไปอีก เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย บางครั้งถึงกับทำงานไม่ทันตามกำหนดสัญญา ต้องถูกปรับจากกรมทางหลวง เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้แผนการก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนงาน

การทำสัญญาจ้าง เหมาะกับกรมทางหลวง

ตามปกติกรมทางหลวงจะ เริ่มทำการประกาศแจ้งความประกวดราคาและขายแบบแปลนให้ผู้สนใจ เข้ายื่นประกวดราคาตั้งแต่ประมาณเดือนมกราคม ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดินจะตราออกใช้ประมาณเดือนตุลาคม กรมทางหลวงจะต้องดำเนินการรวบรวมแบบที่ออกไว้กำหนดรายละเอียด ตลอดจนออกประกาศแจ้งความ เรียกประกวดราคาซึ่งโดยปกติจะต้องใช้เวลา 3 ถึง 5 เดือน แล้วแต่สภาพ ลักษณะ และขนาดของงานก่อสร้างนั้น ๆ เมื่อทำการยื่นและเปิดซองประกวดราคาแล้ว กรมทางหลวงต้องดำเนินการพิจารณาหรือเจรจาต่อรองกับผู้ที่มีโอกาสได้รับงาน ตลอดจนการร่างสัญญาซึ่งต้องใช้เวลาอีกประมาณ 3 ถึง 5 เดือน ทั้งนี้แล้วแต่สภาพลักษณะและขนาดของงานก่อสร้างนั้น ๆ เช่นเดียวกัน ฉะนั้นการลงนามสัญญาในขั้นสุดท้าย จึงอยู่ในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกันยายน หลังจากการลงนามในสัญญาจ้างเหมาเรียบร้อยแล้ว ผู้รับเหมาจึงเริ่มลงมือทำงานได้ ซึ่งตกประมาณเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป ซึ่งเป็นโอกาสอันดีของผู้รับเหมาก่อสร้างที่จะสามารถทำงานได้เต็มที่ เพราะเข้าช่วงฤดูแล้งซึ่งนอกจากจะสามารถดำเนินการก่อสร้างได้โดยปราศจากอุปสรรคเพราะฝนตกแล้ว ยังเป็นช่วงระยะเวลาที่หมดฤดูกาลทำนาทำไร่ เกษตรกรว่างงานจากเกษตรกรรม เป็นโอกาสให้ผู้รับเหมาสามารถจ้างเกษตรกรเหล่านั้นให้ทำงานทั้งในงานใช้ฝีมือและใช้แรงงานได้โดยง่าย

แต่ตามพฤติการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่ามีการดำเนินการจัดทำสัญญากับผู้รับเหมาที่ชนะการประกวดราคาเนิ่นนานล่าช้า บางรายเป็นเวลา 6 ถึง 10 เดือน ซึ่งเมื่อทำสัญญากันแล้ว

จะเริ่มงานได้ก็เป็นช่วงเวลาระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม อันเป็นเวลาเริ่มฤดูฝน ทำให้ทำงานไม่ได้หรือทำงานลำบาก เพราะมีฝนเป็นอุปสรรคในการทำงานซึ่งบางครั้งเป็นเหตุให้งานต้องชะงัก และผู้รับเหมาต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่คุ้มกับผลงานที่ทำไว้ การว่าจ้างคนงานในท้องถิ่นก็กระทำไต่ยาก เพราะคนเหล่านั้นเป็นเกษตรกรต้องกลับไปทำงานตามอาชีพของตน นอกจากนี้ระหว่างรอทำสัญญาราคาล้างของและวัสดุก่อสร้างมีราคาเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นจากที่คำนวณไว้เดิม เป็นเหตุให้ผู้รับเหมาซึ่งเข้าประกวดราคางานต้องคำนวณราคางานไว้สูงกว่าที่ควรเป็น เพื่อป้องกันการขาดทุน เนื่องจากหากทำสัญญาล่าช้าก็อาจต้องประสบอุปสรรคเกี่ยวกับการทำงานไม่เหมาะสมฤดูกาล และราคาของมีราคาสูงขึ้น อันเป็นการทำให้ราคาก่อสร้างทางต้องสูงขึ้น

แบบแปลนและรายการก่อสร้าง

ผู้รับเหมาประสบกับอุปสรรคเรื่องแบบแปลนและรายการก่อสร้างอยู่บ่อย ๆ ทั้งนี้เพราะแบบแปลนและรายการก่อสร้างของกรมทางหลวงกำหนดแบบไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่มีความสมบูรณ์ชัดเจนของแบบและรายการเท่าที่ควร ทำให้ผู้ควบคุมงานบางคนมีช่องทางบีบคั้นผู้รับเหมาได้ เช่น การใช้คำว่าเทียบเท่าในรายการ อาจจะหมายถึงว่าใช้ได้หรือไม่ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ควบคุมงาน เป็นต้น การกำหนดขนาดมาตรฐานของวัสดุซึ่งไม่ตรงกับวัสดุในท้องตลาดที่มีอยู่ เป็นปัญหาอย่างมากกับผู้รับเหมา เช่น งานทำหินแบบ single size หินที่จะนำมาไม่ได้เป็นหินที่ผู้ประกอบการย่อยหินทำขายในท้องตลาด การผลิตหินทำผิวแบบนี้ ผลิตออกมาได้น้อยและทำลำบาก เมื่อผู้รับเหมาต้องการจะนำมาทำผิวทางอาจจะต้องลงทุนซื้อเครื่องมือเพื่อทำการย่อยหินออกใช้เอง หรือมีเช่นนั้นก็ต้องซื้อจากผู้ผลิตในราคาแพงกว่าหินที่นิยมใช้ในตลาด การกำหนดลักษณะการทำงานบางรายการล้ำสมัย เกินควร ควรมีการแก้ไข เนื่องจากปัจจุบันเครื่องจักรมีวิวัฒนาการทางเทคนิคใหม่ สามารถทำงานได้มาก เช่น การบดอัด เครื่องจักรสมัยใหม่สามารถบดอัดได้ถึง 20 เซนติเมตรก็สามารถทำได้

สัญญาจ้างเหมา

เงื่อนไขตามสัญญาจ้างเหมาที่ทำระหว่างผู้รับเหมากับกรมทางหลวง หรือของส่วนราชการอื่นใดก็ตามที่ทางราชการจัดทำขึ้นเป็นการเอาर्डเอาเปรียบผู้รับเหมามาก ผู้รับเหมาต้องรับผิดชอบในลักษณะที่ กว้างขวางมาก ซึ่งไม่สู้เป็นธรรมแก่ผู้รับเหมาในฐานะผู้รับจ้างอยู่หลายประการ ใน

กรณีดังกล่าวนี้ทำให้ผู้รับเหมาจำต้องเสนอราคาค่าก่อสร้างสูงกว่าที่ควร เป็นการหาทางขุดเซยความรับผิดชอบซึ่งร่างสัญญากำหนดไว้มากเกินไปเกินขอบเขต เช่น ตามสัญญาข้อ 4 ระบุว่า เนื่องจากพันธะซึ่งจะมีต่อกันตามสัญญานี้ผู้รับจ้างยินยอมให้บรรดาสິงก่อสร้างที่ผู้รับจ้างได้กระทำขึ้น รวมทั้งสัมภาระ อุปกรณ์การก่อสร้างที่ได้นำมาไว้ ณ สถานที่ ๆ ทำการก่อสร้างโดยเฉพาะเพื่อการก่อสร้างในข้อ 1 ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้ว่าจ้างทั้งสิ้น ฯลฯ การที่ในสัญญาระบุคำว่า "สัมภาระอุปกรณ์การก่อสร้าง" กินความหมายกว้างมาก โดยอาจรวมไปถึงเครื่องจักร เครื่องมือต่าง ๆ ทั้งหมดของผู้รับจ้าง การที่สัญญาระบุเช่นนั้น เห็นว่าไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับจ้างและเป็นการตัดอาชีพของผู้รับจ้าง

นอกจากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น เจื่อนไขในสัญญาจ้างเหมายังไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับเหมาหลายอย่าง เช่น อายุสัญญาของการทำงานตามสัญญา กรมทางหลวงจะเริ่มนับอายุสัญญาของการทำงานตามสัญญา นับแต่วันที่ผู้รับจ้างได้เซ็นสัญญาแล้วเป็นต้นไป ซึ่งในทางปฏิบัติงานเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีผู้รับจ้างรายใดที่สามารถลงมือปฏิบัติงานตามสัญญาทันทีในวันเซ็นสัญญาได้จะต้องมีการเตรียมงานก่อน เช่น การสร้างที่พัก โรงงาน การจัดส่งเครื่องจักรเครื่องมือ ไปยังสถานที่ที่ก่อสร้าง จึงจะลงมือทำงานได้

การควบคุมงานก่อสร้างทาง

จากอุปสรรคที่เกิดจากแบบแปลนและรายการก่อสร้างและสัญญาจ้างเหมา มีผลมาถึงการควบคุมงานก่อสร้างทาง เนื่องจากการกำหนดวิธีการและมาตรฐานการทำงานกว้าง ๆ ไม่ชัดเจน และการเอาโรคเอาเปรียบของสัญญาบางครั้งผู้รับเหมาบางคนได้รับการกลั่นแกล้งจากผู้ควบคุมงานของกรมทางหลวง แต่ในเรื่องนี้เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลไม่ใช่ว่าผู้ควบคุมงานจะเป็นเหมือนกันหมดทุกคน นอกจากนี้ความรู้และความชำนาญของผู้ควบคุมงานกรมทางหลวงก็มีส่วนเป็นอุปสรรคในการทำงาน ผู้ควบคุมงานที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อนเมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง จะต้องนำเรื่องหรือปัญหามาปรึกษากองที่ตนสังกัดก่อน ทำให้เกิดการล่าช้าในการปฏิบัติงาน อุปสรรคเช่นนี้มักจะเกิดกรณีผู้ควบคุมงาน เป็นคนใหม่ที่เพิ่งจะมาทำหน้าที่เป็นนายช่างโครงการควบคุมงานครั้งแรก หรือแม้ว่านายช่างโครงการที่ผ่านงานมาหลายโครงการแต่เป็นผู้ขาดความรับผิดชอบ

ภัยธรรมชาติและการทำงานในช่วงฤดูฝน

การทำงานก่อสร้างทางโดยปกติ เหมาะที่จะทำในช่วงฤดูแล้ง เพราะจะได้ผลงานเป็นที่หน้าพอใจอย่างมาก การทำงานในช่วงฤดูฝน เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการทำงาน ทำให้ผู้รับเหมาไม่สามารถนำเอาวัสดุมาใช้ได้สะดวก เพราะเหตุว่า ทางที่เข้าไปเอาวัสดุไม่สามารถ เข้าไปได้เนื่องจากฝนตกน้ำซึ่งตามหลุมบ่อของทางที่เข้าไปเอาวัสดุ หรือบางครั้งฝนตกมากถึงกลบกลายเป็นน้ำท่วมไม่สามารถเข้าไปเอาวัสดุได้เลย ต้องรอให้น้ำลดและพื้นดินแห้งก่อนต้องเสียเวลารอคอยนาน ภัยจากธรรมชาติได้แก่ น้ำท่วม นั้นเอง ซึ่งเป็นตัวการสำคัญให้การก่อสร้างต้องชะงักงัน และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะทราบได้ล่วงหน้า เมื่อเกิดขึ้นมาก็กิจการจะต้องเสียค่าใช้จ่าย

ในแต่ละภาคของประเทศไทยนั้นมีภาวะ เรื่องฝนและน้ำท่วมที่เป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดความเสียหายในการก่อสร้างทางเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้กิจการต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม อันเป็นผลให้ต้นทุนในการก่อสร้างทางหลวงเพิ่มขึ้นโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน ปกติผู้รับเหมางานทางจะประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับเรื่องนี้ไว้เพียง 7 ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของค่างานทั้งหมดตามสัญญา เพื่อเป็นค่างานที่เสียหายเนื่องจากฝนตกและน้ำท่วมในท้องที่ ๆ มีฝนตกชุกมาก และสภาพของดินฟ้าอากาศแปรปรวนไม่แน่นอน เช่น ทางภาคใต้ของประเทศ ค่าใช้จ่ายนี้อาจจะลดลงได้บ้างสำหรับท้องที่ที่มีฝนตกตามฤดูกาลอย่างถูกต้องและสภาพดินฟ้าอากาศปกติ นอกจากนี้การที่เครื่องจักรทำงานไม่ได้เต็มที่เนื่องจากมีฝนตก บางครั้งต้องหยุดรองานในการนี้จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการหยุดรองานของ เครื่องจักรดังจะดูได้จากหัวข้อการเข้าเครื่องจักรซึ่งกล่าวไว้ในบทที่ 4

แรงงานและแรงงานฝีมือ

การสร้างทางผ่านในบางท้องถื่นมีอุปสรรคในการหาคนงาน ท้องถื่นบางแห่งมีวันหยุดมาก โดยเฉพาะทางประ เเพณีและศาสนาหรือบางท้องถื่นมีโรงงานอุตสาหกรรมมาก จะขาดแคลนแรงงานและอัตราค่าจ้างแรงงานธรรมดาสูงมาก เช่น ทางภาคใต้ของประเทศส่วนใหญ่ประชาชนจะมีอาชีพทำสวนยางพาราและเหมืองแร่ การหาจ้างแรงงานทำได้ลำบากมาก เพราะคนเหล่านั้นจะไปทำงานตามสวนยางพาราซึ่งมีรายได้ต่อวันสูง นอกจากนี้ปัญหาขาดแคลนแรงงานฝีมือ เช่น ช่างช่างไม้ ช่างปูน ในบางท้องถื่น เช่น ทางภาคใต้ของประเทศขาดแคลนแรงงานช่างไม้และช่างปูน ผู้รับเหมาจะ

หาช่างฝีมือเหล่านี้ไปจากกรุงเทพฯ เพื่อไปทำงานซึ่งจะต้องจ้างในอัตราที่สูงกว่าเพราะค่าครองชีพสูง

ขณะนี้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นใหม่ในการก่อสร้างทางหลวงคือ ปัญหาขาดแคลนแรงงานช่างฝีมือ พวกพนักงานขับรถ เครื่องมือหนัก (Operator) ซึ่งการทำงานจะต้องใช้ความสามารถและฝีมือในการ ขับเครื่องจักรให้ทำงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น พนักงานขับรถเกลี่ยดิน (Grader) ซึ่งปัญหานี้เริ่ม เกิดในกิจการผู้รับเหมาบางรายแล้ว ทั้งนี้เพราะการโฆษณาของบริษัทตัวแทนที่หากคนส่งไปทำงานใน ตะวันออกกลางว่ามีรายได้สูง ทำให้พนักงานพวกนี้กระตือรือร้นที่จะไปทำงานในตะวันออกกลางเพื่อ ต้องการมีรายได้สูง

การใช้วัสดุในการก่อสร้างทางหลวง

ในการรับเหมาทำการก่อสร้างทางให้แก่กรมทางหลวงผู้รับเหมาต้องประสบกับความยุ่ง ยากและเดือดร้อนในการจัดหาวัสดุในการก่อสร้าง เช่น หิน กรวด ทราย ลูกกรวด เป็นต้น เพราะใน การที่จะนำเอาวัสดุดังกล่าวแล้วมาใช้จะต้องได้รับอนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ข้อ เท็จจริงปรากฏว่ามีส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการควบคุมและพิจารณา เรื่อง เกี่ยวกับการอนุญาตมีหลายหน่วยหลายแห่งด้วยกัน การขออนุญาตต้องมีพิธีการและล่าช้า เสียเวลา เป็น อันมาก และหากการขออนุญาตเรื่องใดรายใดเกิดขัดข้องก็จะต้องเสาะหาแหล่งวัสดุและดำเนินการ ขออนุญาตใหม่ นอกจากนี้ยังปรากฏอยู่เสมอว่ามีการขัดแย้งระหว่างส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ใน การควบคุมวัสดุเหล่านั้นด้วยกัน และผลร้ายก็ตกอยู่กับผู้รับเหมาก่อสร้าง เช่น การขออนุญาตทำการ ระเบิดและขยี้หินของกิจการผู้รับเหมาแห่งหนึ่งที่เขาฝาละมีจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งทางจังหวัดและกรม ทรัพยากรธรณีไม่ขัดข้องเห็นควรอนุญาต แต่ทางกรมป่าไม้เห็นว่าไม่ควรอนุญาต เป็นต้น อุปสรรคที่ เกิดจากการขออนุญาตเรื่องราวต่าง ๆ ต่อทางราชการ เป็นเหตุให้การก่อสร้างทางล่าช้าและต้อง เสียค่าใช้จ่ายสูงโดยใช่เหตุ

สภาพการแข่งขัน

เนื่องจากระยะตั้งแต่ปีงบประมาณ 2517 เป็นต้นมา งานทางหลวงของกรมทางหลวงได้ ลดน้อยลงมาเป็นลำดับ (ดูจากตารางที่หน้า 3 ในบทที่หนึ่ง) ทั้งนี้เนื่องจากค่าก่อสร้างทางมีราคา

สูงขึ้น อันมีสาเหตุมาจากน้ำมันดิบของโลกเพิ่มราคาสูงขึ้น ทำให้งบประมาณในการสร้างทางไม่พอเพียงที่จะสร้างได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ จำเป็นต้องสร้างเฉพาะทางหลวงที่ต้องการใช้ก่อน งานสร้างทางหลวงจึงมีน้อยสาย ขณะเดียวกันงบการก่อสร้างทางหลวงก็ถูกตัดงบประมาณเพื่อนำเงินไปช่วยประเทศชาติทางอื่น ๆ ที่สำคัญและจำเป็นกว่า เช่น การป้องกันประเทศ ผู้รับเหมาทำงานกรมทางหลวงก็มีจำนวนมากและมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีการแข่งขันแย่งงานกันทำ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อผู้รับเหมาและทางราชการเลย ผู้รับเหมาที่ต้องการงานมาก เพื่อให้คนงานของตนมีงานทำ โดยยอมประกวดราคาในราคาต่ำมากจนบางครั้งราคาที่เสนอไม่น่าจะเป็นราคาที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อาจเป็นไปได้ว่าผู้ได้รับงานไปในราคาต่ำอาจจะมีเจตนาไม่บริสุทธิ์ในการทำงาน เช่น หาวัสดุไม่ตรงคุณภาพมาใช้ในการทำงาน หรือทำงานไม่ถูกต้องตามลักษณะงานที่กำหนดไว้ โดยพยายามหาทางร่วมมือกับผู้ควบคุมงาน

ความไม่พร้อมของผู้รับเหมา

อุปสรรคอันนี้เกิดขึ้นภายในกิจการของผู้รับเหมาเอง ซึ่งกิจการบางกิจการจะยังมีความไม่พร้อมอยู่ เป็นต้นว่า การประกวดราคาด้วยราคาที่ไม่ถูกต้อง การกำหนดเงินหมุนเวียนไม่ถูกต้อง ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวไว้ในบทสรุป

การติดต่อประสานงานและความร่วมมือระหว่างนายช่างของกรมทางหลวง กองเจ้าสังกัดโครงการกับนายช่างและเจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์วิจัย

การก่อสร้างทางของโครงการต่าง ๆ มักปรากฏอยู่เสมอว่าการติดต่อประสานงานและความร่วมมือกันระหว่างนายช่างและเจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวง กองเจ้าสังกัดโครงการกับนายช่างและเจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์วิจัยไม่ดีเท่าที่ควรและมีข้อขัดแย้งกันอยู่เสมอ เหตุดังกล่าวทำให้ผู้รับเหมาต้องมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น การทำงานไม่สะดวกและรวดเร็ว ผู้รับเหมาจะต้องทำหน้าที่เป็นคนกลาง หาผู้ทางติดต่อประสานงานให้บุคคลดังกล่าวทั้งสองฝ่ายมีความร่วมมือกันดีขึ้น เพื่อขจัดข้อยุ่งยากและปัญหาต่าง ๆ

การติดต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ในเรื่องการติดต่อดังกล่าวนี้ต้องระมัดระวังให้มาก เพราะอาจมีผลทำให้การดำเนินการก่อสร้างเป็นไปไม่ได้โดยสะดวกหรือไม่ การทำงานถ้าไม่มีอุปสรรคก็ย่อมจะทำได้โดยรวดเร็วและมีผลดี ผู้ที่ควรติดต่อนอกจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองแล้ว ก็มีประชาชนในบริเวณก่อสร้าง วัด ฯลฯ

การประสานงานระหว่างนายช่างของกรมทางหลวงและของผู้รับเหมา

หากนายช่างของทั้งสองฝ่ายเข้ากันไม่ได้ มีผลเสียหายอย่างมากจะเกิดขึ้น ปัญหาจะเกิดเมื่อผู้ควบคุมงานของกรมทาง เป็นคนมีระเบียบ ในขณะที่นายช่างของผู้รับเหมาไม่ใช่คนสุภาพอ่อนน้อม

โจรผู้ร้ายขุกขุม และผู้ก่อการร้าย

ในท้องถิ่นบางแห่งมีโจรผู้ร้ายขุกขุมทำให้ เครื่องจักร เครื่องมือของผู้รับเหมาถูกขโมยไป นอกจากนี้ทางหลวงที่ทำในแดนผู้ก่อการร้ายความเสียหายที่เกิดจากการทำลายเครื่องจักรและเครื่องมืออื่นเกิดจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย หรือการขัดขวางจากผู้ก่อการร้ายไม่ให้ผู้รับเหมาทำงาน สร้างทาง ก็เป็นอุปสรรคที่สำคัญอันหนึ่งของผู้รับเหมาที่ทำงานในท้องถิ่นที่มี เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการหาคนมาคุ้มครอง เครื่องจักร คนงานของตน

การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับสำนักงานใหญ่

เดิมกรมทางหลวงมีคลื่นวิทยุคลื่นสั้นให้ผู้รับเหมาใช้ติดต่อกับหน่วยงาน ผู้รับเหมาจะซื้อวิทยุคลื่นสั้นมาและขออนุญาตกรมไปรษณีย์โทรเลข ใช้คลื่นวิทยุคลื่นสั้นของกรมทางหลวงติดต่อสั่งงานทางวิทยุคลื่นสั้น แต่ปัจจุบันกรมไปรษณีย์ไม่ยอมให้ผู้รับเหมาใช้คลื่นวิทยุคลื่นสั้น ติดต่อเข้ามาในกรุงเทพมหานครอันเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ของ เกือบทุกกิจการ ทำให้การติดต่อระหว่างหน่วยงานที่อยู่ห่างไกลจังหวัดกับสำนักงานใหญ่ ทำได้ลำบากมาก ต้องเสียเวลาเดินทางเข้ามาในจังหวัดเพื่อโทรศัพท์ทางไกล แต่ทางกรมไปรษณีย์ ก็ได้มีระบบติดต่อแบบใหม่คือ ระบบติดต่อกับวิทยุโทรศัพท์ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก และใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากระบบโทรศัพท์ในเมืองไทยไม่ดีพอมีการขัดข้องทางเทคนิคอยู่บ่อย ๆ

การรื้อถอนอาคารและทรัพย์สินของทางราชการ

ในสถานที่บางแห่งที่ต้องก่อสร้างทางหลวง มีอาคารและทรัพย์สินของทางราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจกีดขวางบริเวณที่ทำการ เช่น เสาไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โทรเลข เป็นต้น หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ค่อยนำพาที่จะรื้อถอน หรือขนย้ายให้เป็นการด่วน เมื่อได้รับแจ้งจากกรมทางหลวง ทำให้การทำงานของผู้รับเหมาต้องหยุดชะงัก ทำงานบริเวณนั้นต่อไปไม่ได้

ความช่วยเหลือที่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการก่อสร้างทางหลวงต้องการจากรัฐบาล

ผู้รับเหมาต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลดังต่อไปนี้

การชดเชยค่าเครื่องจักรและอะไหล่

ขอให้กรมทางพิจารณาให้มีการชดเชยให้แก่ผู้รับเหมากรณีเกี่ยวกับเครื่องจักร และอะไหล่ มีราคาสูงผิดปกติจากวันประกวดราคา โดยใช้หลักการเดียวกับสูตร ซึ่งใช้คิดจ่ายค่าชดเชยให้ในกรณีที่ราคาน้ำมัน เหล็กเส้น และซีเมนต์เพิ่มขึ้น

การจ่ายเงินค่างานจ้างเหมา

ขอให้กรมทางหลวง ถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ผู้รับเหมาจะต้องได้รับเงินค่าจ้างเหมาภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ว่าจ้างได้รับแจ้งจากผู้รับเหมาเป็นลายลักษณ์อักษรว่า งานของผู้รับเหมาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาแล้วเสร็จ โดยให้การตรวจรับงานและการรับเงินจะต้องอยู่ในช่วงเวลา 30 วัน

การวางเงินประกันหรือวางค้ำประกันการประกวดราคาจ้างเหมา

ควรกำหนดอายุการค้ำประกันการประกวดราคาจ้างเหมาแค่ 60 วัน

เอกสารที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน

ขอให้กรมทางหลวง ถือเป็นหลักปฏิบัติว่า การจ่ายเงินค่าจ้างเหมา แก่ผู้รับเหมา นั้นจะต้อง

ไม่นำเอาเอกสารอื่นใดที่ไม่เกี่ยวกับการเงินโดยเฉพาะ เช่น ผลทดลองวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น เข้ามาเกี่ยวข้อง จนเป็นเหตุให้จ่ายเงินค่าจ้างเหมาให้แก่ผู้รับเหมาไม่ได้ หรือล่าช้าเกินเวลาที่กำหนด จนเป็นที่เดือดร้อน

แก้ไขสัญญาจ้าง เหมาบแบบแปลนและรายการก่อสร้าง

ขอให้มีการพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงเงื่อนไขสัญญาก่อสร้างทั่วไป แบบแปลนและรายการละเอียดก่อสร้างเสียใหม่ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับเหมา

ยกเลิกการหักเงินประกันผลงาน 10 เปอร์เซ็นต์

ขอให้กรมทางหลวงยกเลิกการหักเงินประกันผลงาน 10 เปอร์เซ็นต์

แหล่งวัสดุที่แน่นอนและการขออนุญาตที่สะดวก

ผู้รับเหมาต้องการให้กรมทางหลวงทำการสำรวจและกำหนดแหล่งวัสดุที่จะใช้ในการก่อสร้างทางสายนั้น ๆ ไว้ให้แน่นอนเสียก่อน และให้ผู้รับเหมาใช้วัสดุเหล่านั้นได้ตามปริมาณและวิธีการที่กำหนดให้ โดยขอให้รัฐบาลออกกฎหมายให้การขออนุญาตนำวัสดุในแหล่งเหล่านั้นนำมาใช้ได้ เพียงแต่ผู้รับเหมาขออนุญาตต่อกรมทางหลวงแต่เพียงผู้เดียว

การจ่ายเงินค่าวัสดุก่อสร้าง

ขอให้กรมทางหลวงจ่ายเงินค่าวัสดุก่อสร้างทาง ที่ผู้รับเหมาได้ส่งไปส่งหน่วยงานแล้ว ภายในวงเงิน 80% ของราคาวัสดุ

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมอาชีพรับเหมาก่อสร้าง

การจัดประเภทของผู้รับเหมาของกรมทางหลวงไม่มีการตรวจสอบกันอย่างละเอียด ผู้รับเหมาบางคนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการจัดประเภทผู้รับเหมาของกรมทางหลวง ผู้รับเหมาต้องการพระราชบัญญัตินี้เพื่อเป็นการควบคุมอาชีพก่อสร้างและส่งเสริมอาชีพก่อสร้าง ไม่ว่าจะ เป็นงานทางหลวงหรืองานก่อสร้างอื่น เพื่อที่จะได้มีการจัดประเภทของผู้รับเหมาไทยให้ถูกต้อง และเพื่อ

สงวนอาชีพนี้ เป็นอาชีพที่ยึดถือของคนไทย

สถาบันการเงิน

ผู้รับ เหมาต้องการให้รัฐบาลให้การช่วยเหลือแก่ผู้รับ เหมาโดยตั้งสถาบันการเงินของผู้รับ เหมาเพื่อเป็นประโยชน์แก่บรรดาผู้รับ เหมาในเรื่องอัน เกี่ยวกับการประกันต่าง ๆ ของผู้รับ เหมา ต่อผู้ว่าจ้าง เช่น การประกันของประกันราคา แทนที่จะต้องพึ่งพาอาศัยแต่ธนาคารพาณิชย์แต่เพียง อย่างเดียวซึ่งผู้รับ เหมาต้องถูกบีบบังคับอยู่อย่างไม่ยุติธรรม

อนุญาโตตุลาการ

กรณีมีการขัดแย้ง เกิดขึ้นในระหว่างผู้รับ เหมาและผู้ว่าจ้าง แทนที่จะพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด โดยผู้ว่าจ้างแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งบางครั้ง เป็นเหตุให้คู่กรณีต้องนำเรื่องขึ้นฟ้องร้อง กันไปยังศาล ขอให้ แก่ไขและอนุมัติให้ใช้อนุญาโตตุลาการแทนวิธีการดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นหลักวินิจฉัย และชี้ขาดข้อขัดแย้งนั้น ๆ ซึ่งจะ เป็นผลให้เป็นการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและ เป็นการยุติธรรมด้วยกันทั้งสองฝ่าย

การต่ออายุสัญญาจ้าง เหมาและการคืนเงินค่าปรับ

ในเรื่องการต่ออายุสัญญาจ้าง เหมาผู้รับ เหมา กรมทางหลวงควรจะช่วย เหลือผู้รับ เหมา ในการดำเนินการต่ออายุสัญญาจ้าง เหมาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ควรจะตั้งคณะกรรมการพิเศษ โดยเฉพาะมาพิจารณา เรื่องนี้ มิใช่ขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนใหญ่ที่อยู่กับกองนิติกรรม กรมทางหลวง และในกรณีที่ เป็นความบกพร่องของผู้ว่าจ้าง ขอให้กรมทางหลวงไม่ต้องหัก เงินค่าปรับไว้ก่อน